

PÕLTSAMAA 2014-2017 LINNA TULEMUSED ALKOHOLIPOLIITIKA PILOOTPROJEKTIS

Vähendada omavalitsuse territooriumil alkoholi kättesaadavust alaealistele

Meeskond

- lastekaitse spetsialist
- linnavalitsuse liige
- linnavalitsuse spetsialist
- kooli projektijuht
- noorsoopolitsei

Sõnaseletus

- **Põltsamaa** – omavalitsus kus viidi tegevusi ellu (sekkumisomavalitsus)
- **Põltsamaa kontroll** – omavalitsus, mis on võetud tulemuste võrdlemiseks aga seal projekti raames tegevus ellu ei viidud (kontrollomavalitsus)

Projekti tulemused

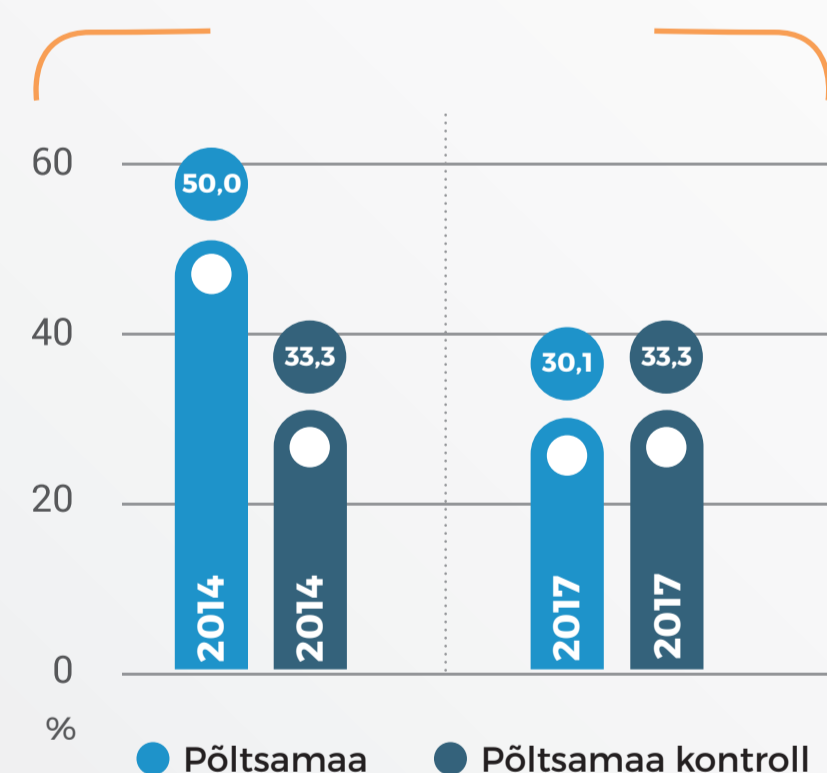
Dokumendi küsimise sagedus langes projekti jooksul.

Võimalikud põhjused: politseipoolse esindaja vahetumine projekti jooksul, mis tingis ebaregulaarse testostlemise korraldamise; omavalitsusjuhtide poolse toetuse puudus, mistõttu võrreldes teiste omavalitsustega ei olnud suhtlus ettevõtjatega nii süsteemne ja tõhus.

* Põltsamaa tulemusi tõlgendades tuleb arvesse võtta valimi väiksust (2014.a 6 ostu, 2017.a 10 ostu).

* Eesti keskmine dokumendi küsimise sagedus oli 2014.aastal 26% ning 2016.aastal 44%. Projekti jooksul viidi testostlemisi läbi seitsmel korral (kaks korda TAI poolt, viiel korral Põltsamaa meeskonna poolt)

Joonis 1. Dokumendi küsimise sagedus 2014.a. ja 2017.a.

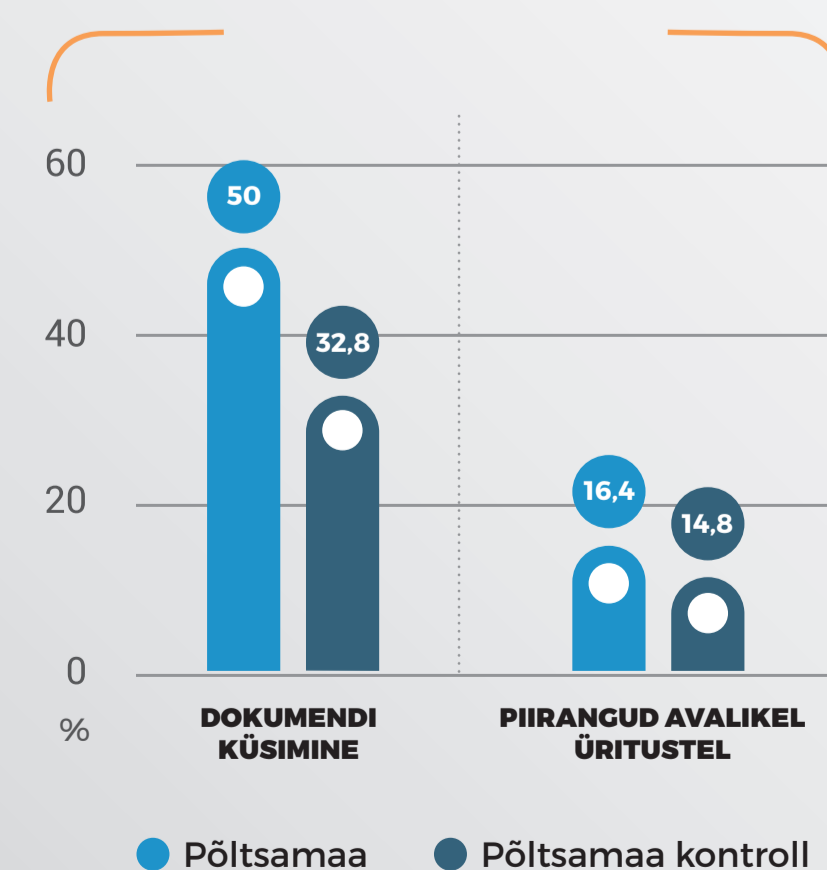

Tabel 1. Uuringu raames läbi viidud testostlemiste arv Põltsamaal

Põltsamaa valim	September 2014	November 2017
Kontrollitud müügikohtade arv	6	10
Küsitati dokumenti	3	3
Dokumendi küsimise %	50%	30%

Pooled Põltsamaa õpilastest tajusid muutusi dokumendi küsimises. Avalike ürituste piirangute puhul tajuti muutusi vähem.

Joonis 2. Õpilaste osakaal, kes on viimastel aastatel tunnetanud muutusi kohalikus alkoholipoliitikas

Tabel 2. Projekti jooksul halvenesid Põltsamaa meeskonna hinnangud vähemal või suuremal määral kõigis aspektides

	Koondhinde, mai 2015	Koondhinde, märts 2016
Projektitegevuste ühildamine organisatsiooni tööga	2,7	2,2
Meeskonnaliikmete hoiakud	4,6	4,1
Meeskonna toimimine	4,4	4,3
Meeskonna juhtimine	4,1	3,5

* Hinnati skaalal 1-5.

Protsess

1. Baasuuring (2014):
 - a. üldelanikkonna postiküsitlus
 - b. kooliõpilaste ankeetküsitlus (9. ja 11. klassid)
 - c. alkoholi testostlemine
 - d. fookusgrupid ja intervjuud võtmeisikutega (KOV juhid, politsei, perearstid, koolijuhid jne)
2. Koolitus sekkumisgrupi 4-5 liikmelistele meeskondadele
3. Tegevuste planeerimine:
 - a. **alaealistele alkoholi müügi ja tarvitamise järelevalve korraldamine** sh testostlemine, teenindajate koolitamine
 - b. **kaasamine ja teavitustöö** sh kohtumised sihtrühmadega (KOV juhid, noored, ettevõtjad, eakad), temaatiline meediakajastus
 - c. **süsteemne uimastiennetustöö koolides** sh ennetustöö analüüs
 - d. **laste ja noorte huviharidus** sh ümarlauad, olemasoleva süsteemi analüüs
4. Tegevuste elluviimine, mille jooksul toimus kolm vahehindamist (elluviidud tegevuste analüüs) sekkumisgrupi toetamiseks
5. Järeluuring (2017)

* Ei toimunud fookusgrupi intervjuusid

Ülevaade Põltsamaa tegevustest:

Enamik tegevusi oli suunatud kättesaadavuse vähendamisele ja teavitustööle:

- testostlemised
- ettevõtjate tunnustamine

Meeskonna hinnangul lihtsasti teostatavaks osutunud tegevused:

- müügikohtade kaardistamine ja järelevalvespetsialisti reid (alkoholi müügiloa kontrollimine) müügikohtadesse
- linnavalitsuse teavitamine käimasolevast projektist ja statistikast, kuna meeskonda kuulus linnavalitsuse liige

Meeskonna hinnangul keeruliselt teostatavaks osutunud tegevused:

- linnavolikogu teavitamine projektist ja võimalusest sekkuda, kuna vastuseis teemale oli väga tugev
- inimeste kaasamine erinevatesse tegevustesse, kuna kõigil on kiire ja ühiste aegade leidmine raskendatud

Silmapaistnud tegevus:

- järelevalvespetsialisti reid müügikohtadesse, mille tulemusena suleti üks müügikoht, kellel alkoholi müügiluba puudus

Järeldused

- Omavalitsuse juhtide toetus alkoholipoliitika arendamisele on kriitilise tähtsusega tegur eesmärgi saavutamiseks. Juhtide toetuse puudumine vähendab meeskonna motivatsiooni ja usku enda suutlikkusesse.
- Testostlemine on üks vähestest tegevustest valdkonnas, millega on võimalik lühikese ajaga saavutada positiivseid tulemusi (teiste osalenud omavalitsuste näitel), juhul kui seda tehakse regulaarselt ning ellu viiakse ka toetavaid tegevusi (sh süsteemne suhtus ettevõtjatega omavalitsjuhtide tasandil).
- Alkoholipoliitika on vastuoluline teema, millel pidevalt fookuse hoidmine on projekti näitel kohalikele omavalitsustele väljakutseid pakkuv. Abistav on tervikliku tegevuskava väljatöötamine, omavaheliste kogemuste jagamine ning väljapoolne lisatugi (nt TAI).
- Alkoholipoliitika süsteemseks arenguks on oluline suunata ressursse universaalsesse ennetustöösse, näiteks vanemlike oskuste ja laste sotsiaalsete toimetulekuoskuste arendamisesse.
- Oluline on tagada seatud eesmärkide saavutamine ka juhul, kui meeskonnaliikmed vahetuvad ning meeskonna toimimine on häiritud. Riske aitab maandada näiteks juhtide toetus, kindel valdkonna rahastus, pikaajalisema strateegia olemasolu.
- Paljude tagasilöökidest ja juhtkonna toetuse puudumisest tõttu jäid mitmed algselt planeeritud tegevused elluviimata.